

*Секція 23. Економіка праці та управління персоналом*

**Токар Ярина Іллівна**

Аспірант кафедри фінансів

Мукачівський державний університет

м. Мукачево, Україна

**Гоблик Володимир Васильович**

д.е.н., доцент

Мукачівський державний університет

м. Мукачево, Україна

**Щербан Тетяна Дмитрівна**

д. псих., професор

Мукачівський державний університет

м. Мукачево, Україна

## **ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ПРАЦІ В ГІРСЬКИХ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТАХ**

Проведений аналіз ринків праці депресивних територій підтвердив, що на сьогодні тут склалася моногалузева структура зайнятості, яка представлена в основному сільськогосподарським виробництвом, яке частково доповнюється діяльністю у сфері рекреації. В усіх інших сферах господарювання спостерігаються чіткі стагнаційні тенденції, що є недопустимим. Мова йде про те, що на депресивних, відсталих територіях практично відсутні можливості працевлаштування поза сільськогосподарською сферою, що пояснюється низьким рівнем розвитку промисловості, сфери послуг, освіти, медицини, будівництва, майже відсутня виробнича та соціальна інфраструктура, що унеможлиблює залучення економічно активного населення цих територій до зайнятості в зазначених сферах економіки [1].

Тому на сьогоднішньому етапі надзвичайної актуальності та важливості набуває проблема формування дієвого механізму, направлено на

подолання негативних тенденцій, що склалися на ринках праці депресивних територій, зокрема вирішення проблеми моногалузевої зайнятості шляхом диверсифікації видів і форм підприємницької діяльності, зростання доходів населення, що також позитивно вплине на процеси трудової міграції економічно активного населення цих територій, подолання бідності тощо.

Соціологічні дослідження показали, що в гірських районах областей зони Карпат існує значний підприємницький потенціал населення, тобто більшість працездатних громадян мають схильність до підприємницької діяльності і самозайнятості, а саме головне – мають бажання займатися цим. Проведений моніторинг виявив, що 2 із 3 опитаних гірських жителів бачать себе в ролі підприємця, і лише кожен 6 підприємець із числа функціонуючих не бажає на сьогоднішній момент займатися ведення власної справи.

Прикладом бажання до організації власної справи також може бути і те, що, як вже відмічалось, на сьогоднішній день особисті селянські господарства, які є найбільш поширеною формою самостійної організації праці, довели свою ефективність [2, с. 136]. Однак в сучасних умовах існує ціла гама суттєвих перешкод, які не дозволяють бажаючим розпочати власну справу, а в багатьох випадках вони діють як демотиватори до економічної активності особи. Відмічене підтверджують дані соціологічного обстеження проблем, з якими стикаються жителі гірських районів Закарпатської області, при започаткуванні власного бізнесу.

Як засвідчують дані опитування, основними проблемами, з якими стикаються гірські жителі при бажанні відкрити власну справу є проблеми фінансового характеру, зокрема це відсутність стартового фінансового капіталу для започаткування бізнесу, а відсутність надійності, стабільності породжує ризики неможливості функціонувати в майбутньому, оскільки відсутня можливість спрогнозувати розвиток економіки, а відповідно і власний розвиток, на перспективу.

Аналогічними є причини, з якими стикаються підприємці уже в самому процесі здійснення підприємницької діяльності.

Так, основними проблемами, з якими стикаються гірські підприємці в процесі здійснення підприємницької діяльності, знову ж таки є проблеми фінансово-кредитного характеру, зокрема високі податки, відсутність доступу до позичкового капіталу з метою задіяння його в процес виробництва, а також відсутність фінансових ресурсів у населення, що робить мультиплікаційний ефект на їх платоспроможність, що в кінцевому результаті відображається на рентабельності підприємницької діяльності. На долю так званих «фінансових проблем» вказало більше третини опитаних підприємців гірських районів – 67,2 відсотка. Для бізнесу головними недоліками кредитів як джерела фінансування є банківська бюрократія, тривалий термін ухвалення рішення про надання кредитів, їх коротко- та середньостроковий характер, нестача інформації про кредитні ресурси, вимоги щодо розкриття інформації [3, с. 8].

Тому на сьогоднішній день дуже важливим є розробка і використання фінансово-кредитних, інвестиційних, бюджетних важелів з метою стимулювання підприємницької активності серед жителів гірських територій, а також подолання існуючих бар'єрів у діяльності вже існуючих підприємницьких структур. Саме в цьому напрямку держава, як показує численний зарубіжний досвід, повинна і має відігравати чи не найбільш ключову роль, оскільки може впливати через систему економічних, адміністративних, законодавчих, організаційних заходів на здійснення фінансово-кредитної політики стимулювання зайнятості населення на депресивних ринках праці [4]. В цьому контексті мова повинна йти про створення сприятливого фінансово-економічного середовища для створення нових підприємницьких структур серед безробітних громадян та громадян, що змушені були виїхати за межі місць проживання з метою працевлаштування, тобто трудових мігрантів. Не останню роль у функціонуванні таких підприємницьких структур повинно відігравати досягнення позитивних змін за рахунок ведення підприємницької діяльності в соціально-економічній сфері територій, де даний бізнес функціонує, паралельно з отриманням прибутку для власника фірми, соціальних гарантій для зайнятих тут осіб тощо.

### **Список використаної літератури**

1. Гоблик В.В. Внешнеэкономические связи в трансграничных регионах: опыт Украины и стран Евросоюза: монографія / В.В.Гоблик; Мукачевский государственный университет.- М.: ЦСП и М, 2015.- 318 с.
2. Гірські території Закарпаття: соціально-економічні трансформації: монографія / В.П. Мікловда, М.І. Пітюлич, С.В. Сембер, М.М. Пітюлич та ін.; за заг. ред. член-кор. НАН України В.П. Мікловди. – Ужгород: ПП Бреза, 2012. – 262 с.
3. Малік М.Й. Проблемні питання розвитку кооперації та інтеграційних відносин в АПК / М.Й. Малік, Ю.Я. Лузан // Економіка АПК. – 2010. – № 3. – С. 3-8.
4. Регулювання трудовіграційних процесів в транскордонному регіоні: монографія / М. І. Пітюлич, В. В. Гоблик, Т. Д. Щербан, М. М. Пітюлич та ін.; за заг. ред. д.е.н., проф. Пітюлича М. І. – Мукачево: Вид-во МДУ, 2015. – 150 с.